

Biblioteksplan 2025-2027

Innehållsförteckning

Inledning	2
Om biblioteksplanen	2
Folkbibliotek	2
Skolbibliotek	3
Bibliotekens verksamheter	3
Bibliotekens prioriterade grupper	3
Lokala förutsättningar	4
Prioriterade utvecklingsområden för folkbiblioteket	5
Arbeta läsfrämjande och öka intresset för litteratur	5
Utveckla användardelaktighet och tillgänglighet	5
Utveckla biblioteken som mötesplatser	6

Inledning

Biblioteken fyller flera funktioner i samhället. En viktig roll är demokratiuppdraget. "Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska verka för det demokratiska samhällets utveckling genom kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning" (Bibliotekslagen 801:2013, 2 §).

Biblioteksverksamhet har flera olika styrande dokument att utgå från. Bibliotekslagen (801:2013) är det mest centrala. Några andra dokument som biblioteksverksamhet utgår från är UNESCO:s internationella biblioteksmanifest, FN:s konvention om barnets rättigheter och Agenda 2030. I utformandet av den kommunala biblioteksplanen beaktar vi även Regional biblioteksplan för Jämtland Härjedalen 2024-2027.

I kommunens verksamhetsplan för kultur- och fritidsavdelningen 2024-2027 konstateras att avdelningen ska verka utifrån barn-, kultur- och utbildningsnämndens beslutade vision och värdegrund. Dessa utgår även biblioteksplanen ifrån. Bibliotekens tjänster ska hålla god kvalitet och förändras utifrån samhällets behov.

Om biblioteksplanen

Strömsunds kommuns biblioteksplan är ett politiskt, av kommunfullmäktige beslutat styrdokument som markerar riktningen för utvecklingen av biblioteken i kommunen. Uppföljning och utvärdering sker i den årliga verksamhetsberättelsen. Biblioteksplanen revideras vid periodens slut.

Folkbibliotek

I Bibliotekslagen (801: 2013, 6 §) står det att "Folkbiblioteken ska vara tillgängliga för alla och anpassade efter användarnas behov". Det innebär att såväl lokaler, webbtjänster, bokbilen och annan biblioteksverksamhet ska anpassas efter användarnas behov. Biblioteken ska tillgängliggöras för så många som möjligt. Folkbiblioteken ska främja läsning och tillgång till litteratur (Bibliotekslagen 801:2013, 7 §). En central del av folkbibliotekens uppdrag är att främja barn och ungas läsning (Bibliotekslag 2013: 801, 8 §).

Skolbibliotek

Skolbiblioteksverksamhet planeras startas upp i Strömsunds kommun. Det ska anställas en skolbibliotekarie under 2025. Skolbibliotekarien kommer ansvara för att etablera och överse skolbiblioteksverksamhet som ska tillgängliggöras för alla grundskolor i kommunen.

Bibliotekens verksamheter

I Strömsunds kommun finns fem folkbibliotek: Centralbiblioteket i Strömsund och fyra biblioteksfilialer i Hammerdal, Hoting, Backe samt Gäddede. Bokbilen utgår från Centralbiblioteket och kör ut till hela kommunen.

Bibliotekens prioriterade grupper

Bibliotekslagen (801:2013} slår fast att biblioteken ska prioritera dessa grupper:

- Barn och ungdomar
- Nationella minoriteter
- Personer med annat modersmål än svenska
- Personer med funktionsvariationer

Folkbiblioteken ska arbeta uppsökande mot dessa grupper, för att tillgängliggöra bibliotekens tjänster för fler. Läsförståelse, informationskompetens och tillgång till allsidig information skapar förutsättningar för ett aktivt medborgarskap i ett demokratiskt samhälle. Särskilt viktigt för framtiden är barn och ungas läsförståelse som skapar förutsättningar för framgångsrikt lärande och framtida deltagande i demokratin.

För att arbeta uppsökande gentemot barn och unga är det viktigt att folkbiblioteken har fungerande samarbeten med förskolor, skolor, barnavårdscentraler och familjecentraler i lokalområdet.

Strömsunds kommun är ett sydsamiskt förvaltningsområde och det finns en samisk samordnare anställd i kommunen. Folkbiblioteken tillhandahåller medier på de samiska språken, företrädesvis sydsamiska. På en del av biblioteken i kommunen finns "Samesamlingar" på en särskild utmärkt hylla. Biblioteken samarbetar med den samiska samordnaren för att

uppmärksamma samefolkets dag/samernas nationaldag, den samiska språkveckan och andra evenemang, samt kring skyltning vid samesamlingen på Centralbiblioteket.

Det finns även medier på de andra nationella minoritetsspråken: finska, jiddisch, meänkieli och romani chib. Biblioteken eftersträvar att uppmärksamma nationella högtidsdagar för alla de nationella minoriteterna genom skyltningar i biblioteksrummet. Biblioteken marknadsför den nationella tjänsten "Bläddra", en app som ger tillgång till böcker på de nationella minoritetsspråken.

Biblioteken tillhandahåller även medier på andra språk som förekommer i lokalområdet, såsom arabiska, somaliska, tyska med flera. Via den digitala tjänsten "Pressreader" tillgängliggörs tidningar på olika språk för bibliotekens användare.

Biblioteken tillgängliggör biblioteksrummet för personer med funktionsvariationer genom att kontinuerligt se över framkomligheten i rummen. "Äppelhyllan" på barnavdelningen är en hylla med medier anpassade för exempelvis nedsatt syn eller neuropsykiatriska funktionsvariationer. På biblioteken finns lättlästa böcker för både barn och vuxna. Biblioteket tillgängliggör den statliga tjänsten "Legimus" för de användare som har behov av den.

Lokala förutsättningar

Kommunen präglas av stora avstånd och många invånare bor utanför tätorterna.

Demografiskt består kommunens invånare av en stor andel äldre.

Biblioteksservice tillhandahålls genom bokbilen för de som har långt till närmaste bibliotek eller själva inte kan ta sig till ett bibliotek.

Biblioteken fyller en viktig funktion som mötesplats i lokalsamhället för många användare. Filialerna upplevs som betydelsefulla för orterna där de finns, både som mötesplatser och genom den service som tillhandahålls.

Kommunen har beslutat att folkbiblioteken i Strömsund, Hammerdal, Hoting, Backe och Gäddede ska utgöra informationspunkter vid kriser i samhället. Det innebär att människor ska kunna samlas på biblioteken för att få information vid en kris där vanliga informationskanaler inte fungerar.

Biblioteken har även ett uppdrag från kommunen att tillhandahålla medborgarservice. Detta innebär exempelvis att biblioteken ska erbjuda publika datorer, utskriftsmöjligheter och vid behov viss digital handledning.

Utbildningsnivån är lägre än riksgenomsnittet i Strömsunds kommun. Många kommuninvånare studerar på distans. Biblioteket är ett stöd till studerande i kommunen genom sin lärmiljö, sitt litteraturutbud, möjligheter till fjärrlån samt genom att erbjuda handledning i informationssökning. En del kurslitteratur som efterfrågas av flera låntagare kan köpas in i ett exemplar.

Det finns en samisk minoritet i kommunen. Strömsunds kommun är ett sydsamiskt förvaltningsområde.

Prioriterade utvecklingsområden för folkbiblioteket

Arbeta läsfrämjande och öka intresset för litteratur

- Biblioteksmiljön ska stimulera till att upptäcka litteratur och läsning.
- Med aktuella skyltningar uppmärksammas minoriteters högtidsdagar såväl som aktuella teman i samhället.
- Författarbesök ska arrangeras regelbundet.
- Biblioteken ska erbjuda kostnadsfria aktiviteter för barn.
- För att nå barn och unga med läsfrämjande och språkutvecklande insatser samarbetar biblioteken med andra aktörer som arbetar med barn. Dessa samarbeten ska upprätthållas och vidareutvecklas.
- Bibliotekens läsfrämjande insatser ska nå olika delar av kommunen. En del aktiviteter arrangeras på biblioteksfilialerna.
- Personal på Centralbiblioteket söker statliga bidrag till läsfrämjande arbete i hela kommunen.

Utveckla användardelaktighet och tillgänglighet

- För att öka tillgängligheten till lokalen är en målsättning att införa "Meröppet" på Centralbiblioteket i Strömsund. Låntagare över 18 år ska då kunna sluta ett avtal med biblioteket för att få tillgång till lokalen under utökade tider.

- Bokbilen ska nå ut till så många som möjligt. Marknadsföring för tjänsten sker genom exempelvis samarbeten med andra aktörer.
- Genom lyhördhet för lokalsamhällets behov och önskemål strävar vi efter att utveckla verksamheten för att biblioteken ska upplevas som relevanta för användarna.
- Mediebeståndet ska präglas av kvalitet, mångsidighet och vad som efterfrågas lokalt. Det som efterfrågas köps in i den utsträckning som det är möjligt.
- Samarbetet med kommunens samiska samordnare ska upprätthållas och fördjupas.
- Biblioteken strävar efter att nå ut till fler personer med funktionsvariationer med information om vilka tjänster biblioteket kan erbjuda.

Utveckla biblioteken som mötesplatser

- Biblioteken ska vara attraktiva platser att besöka.
- Programverksamhet som erbjuds ska anpassas efter lokalsamhället.
- De aktiviteter som anordnas av biblioteken ska erbjudas användarna kostnadsfritt.
- På biblioteken ska användare kunna hitta information och få vägledning i att söka information.
- Biblioteken ska verka för att minska digitalt utanförskap.
- Biblioteket ska vara en arena för kulturverksamhet.